

dighet till presterskapet, som nu åligger församlingarne, hvar för sig, så fort sig göra låter, helst till 1899 års Riksdag framlägga förslag derom, att de, som i en församling nu äro skattskyldige till presterskapet, skola erhålla full ersättning för sina utskylder till detsamma på så sätt, att det inom församlingen erforderliga ersättningsbeloppet betalas till minst en tredjedel genom statsmedel och till högst två tredjedelar genom utdebitering på alla församlingens medlemmar efter fyrk eller bevillningskrona, presterskapets egna fyrkar eller bevillningskronor undantagna, samt derjemte förslag till de ändringar i nu gällande kommunallagsstiftning, hvartill vidtagandet af en sådan åtgärd kan föranleda;

2:o) att ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 3,000 kronor till betäckande af kostnaderna för ofvannämnda utredning.

Stockholm den 29 januari 1897.

I. v. Knorring.

N:o 96.

Af herr **J. Johansson** i Noraskog, *om anslag till ordnande och registrerande af ännu oordnade delar af kammararkivets handlingar.*

Vid 1856—58 års riksdag väcktes inom bondeståndet af riksdagsmannen från Kronobergs län Anders Medin en motion om beviljande af ett anslag å 5,000 rdr till inlösen af den af dåvarande kamreraren i kammar-

kollegii arkivkontor Carl Sandberg gjorda samling af afskrifter och utdrag ur handlingar rörande Sveriges kamerala och finansiella förhållanden sedan äldsta tider, med förbindelse för Sandberg att fortfarande rikta samlingen med de nya bidrag som af honom kunde påträffas, och hemställde motionären tillika om beviljande af ett arfvode åt Sandberg att årligen från 1857 års början intill följande statsreglerings slut utgå med 1,000 rdr såsom vederläggning för detta senare arbete.

Statsutskottet tillstyrkte i sitt utlåtande (n:o 245) denna motion med följande ändringar:

att ett belopp af 5,000 rdr ställes till Kongl. Maj:ts disposition att i mån af behof användas i och för köp af Sandbergs samlingar, samt

att det årliga arfvodet nedsattes till 500 rdr att utgå årligen under den löpande statsregleringsperioden.

Detta blef äfven Riksdagens beslut, och Kongl. Maj:t gaf sedermera sitt bifall till samlingarnas inköpande för ofvan angifna belopp.

Det årliga arfvodet å 500 rdr uppbars sedermera af Sandberg till och med 1865, efter det att detsamma på upprepad framställning å nyo beviljats. Efter Sandbergs död anhöll hans enka att, mot öfverlemnade till statsverket af de af hennes man efter år 1865 gjorda samlingar, få uppbära honom beviljadt, men ej uttaget arfvode för tiden från och med 1866, och blef denna hennes begäran af Kongl. Maj:t på så sätt beviljad, att hon berättigades uppbära 5,625 kronor af de då till ett belopp af 6,625 kronor uppgående beviljade, men innestående medlen mot öfverlåtande till statsverket af eganderätten till samlingarna, under det att återstoden 1,000 kronor anslogos till samlingarnas ordnande.

Af denna korta redogörelse torde framgå, att Riksdagen vid föregående tillfällen visat stort intresse för ett ordnande, om ock i mindre omfattning, af i kammararkivet förvarade samlingar. De af många forskare och arkivtjenstemän med fördel begagnade s. k. Sandbergsska samlingarna utgöra i sjelfva verket ett sedermera ordnad forskningsmaterial af förut kringströdda eller här och der i bundtar och fogdehandlingar instuckna lösa papper, anteckningsblad o. s. v., hvars tillvaratagande och registrerande i många fall varit till stor nytta. Men ännu återstår dock ofantligt mycket att önska för att man i förekommande fall må kunna vinna de upplysningar, som åstundas eller erfordras ej blott af historiska spörsmål af olika slag, utan äfven, och måhända i ännu högre grad, af kamerala, finansiella, statistiska och rättsliga frågor och tvistemål. Den inlösen af skattefrälseräntor för statens räkning, som under åtskilliga år pågått, har icke kunnat verkställas utan föregående, mer eller mindre omfattande undersökningar i kammararkivets äldre jordeböcker och kronoräkenskaper. I den händelse Riksdagen skulle besluta en

dylik åtgärd jemväl i fråga om frälseskatteräntor, derom motioner årligen väckas, så måste äfven denna föregås af vidlyftiga utredningar, företrädesvis i nyssberörda handlingar.

På sista tiden har frågan om städernas donationshemman och jordar samt de rättsförhållanden, hvilka dermed sammanhånga, äfven fått en mera aktuel betydelse. Dessa förhållanden hafva delvis redan föranlett och skola naturligtvis komma att ytterligare föranleda omfattande arkivundersökningar. På samma sätt har ock frågan om ny reglering af presterskapets lönevillkor redan låtit förnimma sig och lärer tvifvelsutan icke så lätt låta sig afvisas. Den torde komma att medföra behof af undersökningar och utredningar om eganderätten till de ecklesiastika boställena, deras ursprungliga tillkomst genom donation eller köp o. s. v. Med ett ord, saknaden af ett något så när fullständigt register öfver kammararkivets rika samlingar gör sig oupphörligt gällande icke blott för forskare i allmänhet utan ännu mera för de embets- och tjenstemän, hvilka det tillkommer att utreda, bedöma och afgöra kamerala eller dermed likställda i regeln ganska invecklade rättsförhållanden.

Kammarkollegium, det statens embetsverk, under hvars öfverinseende kammararkivet närmast lyder, och som oupphörligt har att behandla dylika rätts- och tvistefrågor, har ock mer och mer insett behofvet af ett mera omsorgsfullt och genomgående ordnande, särskildt af arkivets fullkomligt oordnade bundtar och samlingar, samt jemväl gått i författning om vissa arbeten i sådant syfte, så långt tillgång på arbetskrafter inom kollegiet kunnat medgifva. För att påskynda ett dylikt ordnande har kollegiet äfven ingått till Kongl. Maj:t med begäran om beredande af ytterligare medel härtill, enligt hvad som närmare kan inhemtas af följande skrifvelse, hvaraf jag benäget medgifvits taga del:

»Till Konungen, underdånigst i fråga om ordnande och registrerande af handlingar i kammararkivet.

Sedan jemlikt föreskriften i nådiga brefvet den 9 september 1892 ökad utrymme bereds kammararkivet, så att de talrika handlingar, hvilka förut måst uppstaplas å golfvet eller i fönsternischer kunnat uppsättas å hyllor, har det blifvit möjligt att företaga ordnandet och registrerandet af nämnda arkivs samtliga handlingar.

Efter gjord beräkning finnas i kammararkivet för närvarande öfver 2,000 större och mindre bundtar med helt och hållet oordnade handlingar, de flesta som det vill synas af värde särskildt för den historiska forskningen. Men äfven arkivets öfriga handlingar måste med hänsyn bland annat till de förändringar, hvilka under tidernas lopp genom bortflyttningar eller af andra anledningar egt rum i de olika arkivserierna, till större delen ordnas om i många fall efter helt nya grunder eller åtminstone ånyo underkastas registrering, då

af de register, hvilka nu förefinnas, flertalet såsom tillkomna före början af detta sekel ej numera kunna sägas vara tillfyllestgörande.

I kammararkivet är för närvarande, jemte arkivarien, anställd endast en amanuens, med ett arvode af 1,200 kronor. Dessa båda tjänstemän hafva i regel full sysselsättning med de undersökningar m. m., hvilka de äro skyldiga att verkställa ej endast på grund af kollegii remisser utan äfven på begäran af enskilda personer, hvadan endast undantagsvis tid för dem blifver öfrig för ordnings- och registreringsarbeten å äldre handlingar, särskildt sådana som ej nödvändigt påkallas för den dagliga tjänstgöringen. Det skulle därför, om arbetskrafterna i kammararkivet ej blefve förstärkta, med säkerhet dröja flera tiotal af år, innan detsamma blefve så ordnad, att det kunde sägas vara i dess helhet tillgängligt för forskningen.

För kammararkivet skulle det visserligen i flere afseenden vara fördelaktigt om medel kunde beredas för ett systematiskt ordnings- och registreringsarbete, afsedt att fullbordas inom en kortare tidsperiod.

Men då för sådant ändamål skulle erfordrats ett ej obetydligt anslag, har kollegium för närvarande ansett sig allenast böra i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t, på det att åtminstone arbetet med de ofvan nämnda bundtarnas ordnande må kunna snarast möjligt sättas i verket, täcktes för en tid af ett år af tillgängliga medel till en biträdande arkivarie i kammararkivet anvisa ett belopp, motsvarande tjänstgöringspenningarna för arkivarien, eller 1,500 kronor.»

På samma gång man får hålla kollegiet räkning för det sålunda tagna initiativet, torde dock deremot böra erinras, att ett på det föreslagna sättet företaget ordnande och registrerande af kammararkivets rikhaltiga samlingar skulle kräfva årtal, för att icke säga årtionden, innan arbetet hunne blifva färdigt eller åtminstone i hufvudsak afslutadt, allt under det att samtidigt förut omförmälda viktiga utredningar och undersökningar skulle pågå, hvilka arbetens art och beskaffenhet icke lära tillåta dröjsmål eller uppskof. Dels på grund af mångårigt sysslande med forskningar i detta arkiv, hvarom bland annat en år 1880 till trycket befördrad »historik om grundskatterna» torde gifva vittnesbörd, och dels efter rådplägningar med erfarne arkivtjänstemän och forskare, som begagnat arkivets samlingar, anser jag mig kunna påstå, att ett dylikt ordnande och registrerande mycket väl borde kunna ske på jemförelsevis kort tid, om nemligen tillräckliga medel och arbetskrafter för ändamålet vore att tillgå. Det är min öfvertygelse, som delas äfven af andra, att derest detta arbete lemnades till en därför lämplig och skicklig person, med rätt att antaga ett eller flere biträden, med en aflöning för hvardera, som icke torde böra öfverstiga hvad kammarkollegium i sådant afseende föreslagit, skulle ifrågavarande arbete kunna utföras och, om icke fullständigt,

åtminstone i hufvudsakliga delar fullbordas under loppet af 3 år, för en kostnad af omkring 5,000 kronor om året, och således i sin helhet ej öfverstiga 15,000 kronor, hvilket belopp åter ungefärligen motsvarar, hvad Riksdagen förut anvisat till inköp och ordnande af de Sandbergsska samlingarna. Det registrerings- eller kompletteringsarbete, hvilket derefter möjligen kunde återstå, borde sedermera utan synnerlig tidsutdrägt kunna utföras af arkivets egna tjenstemän.

Jag tillåter mig alltså föreslå,

att, till ordnande och registrerande företrädesvis af ännu oordnade delar af kammararkivets handlingar, Riksdagen måtte anslå ett belopp af 15,000 kronor och deraf på extra stat för år 1898 anvisa 5,000 kronor, att ställas till disposition af kammarkollegium, mot den redovisning och kontroll, som Riksdagen eller Kongl. Maj:t kan finna lämpligt att föreskrifva.

Stockholm den 29 januari 1897.

J. Johansson
från Noraskog.

I motionens syfte instämma:

C. T. Odhner.

Ernst Carlson.

S. J. Boëthius.

N:o 97.

Af herr **O. Olsson** i Stockholm, *om tullfrihet för yttre emballage till tullpliktiga varor.*

Uti nu gällande tulltaxa af den 8 juni 1892 finnas under alla rubriker, afseende manufaktur- och s. k. korta varor, en anmärkning, innefattande

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 24 Häft.